

Asikkalan kunta, Ympäristölautakunta

kirjaamo@asikkala.fi

Viite: Lausuntopyyntö 21.10.2024

Asia: Rakennusjärjestys, luonnos

Asikkalan kunta on käynnistänyt rakennusjärjestyksen päivittämisen. Lahden Museot/Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu 1.10.2024 päivätystä rakennusjärjestyksen luonnoksesta seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Hyvin usein, lähes poikkeuksetta, ihmisillä ei ole tietoa muinaisjäännöksistä, mitä niillä tarkoitetaan ja mitä niiden suojelu tarkoittaa. Varsin yleinen harhakäsitys on myös se, että muinaisjäännös on lainsuojaama vasta kun museoviranomainen on todennut sen sellaiseksi (eli kun jättää kertomatta löydöstään, ei lainsäädäntö päde). Edellä mainituiden seikkojen takia rakennusjärjestyksen luvun 5 (Rakentaminen erityisalueilla) kohtaa 16 § *Muinaisjäännökset* (s. 14) on syytä tarkentaa. Kohdassa on tuotava esiin seuraavat asiat:

Kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain rauhoittamia maaperässä säilyneitä rakenteita ja jälkiä ihmisen muinaisesta toiminnasta. Muinaisjäännösalueilla muinaisjäännökseen kajoaminen on kiellettyä ilman Museoviraston lupaa. Rakennushanketta suunniteltaessa tulee selvittää lähiympäristön mahdolliset muinaisjäännökset ja hankkeen vaikutus niihin. Tiedot muinaisjäännöksistä löytyvät Museoviraston ylläpitämästä muinaisjäännösrekisteristä (www.kyppi.fi). Kiinteän muinaisjäännöksen ja sen suoja-alueen määrittelee museoviranomainen. Jos rakennuspaikalla tai sen läheisyydessä sijaitsee muinaisjäännös, tulee rakennushankkeeseen ryhtyvän hyvissä ajoin neuvotella museoviranomaisen kanssa maankäyttöä koskevasta suunnitelmistaan ja pyytää suunnitelmista alueellisen vastuumuseon lausunto. Ennen rakentamiseen ryhtymistä ja rakentamisen aikana tulee toimia museoviranomaisen määrittelemällä tavalla.

Muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain 1 §:n mukaisesti rauhoitettuja heti löytyessään ilman erillistä suojelupäätöstä. Jos sellaisellakin alueella, josta ei

ole tiedossa kiinteitä muinaisjäännöksiä, rakentamisen yhteydessä havaitaan merkkejä mahdollisesta muinaisjäännöksestä, on työt lain mukaan keskeytettävä ja ilmoitettava asiasta museoviranomaiselle (MML 14 §).

Viittaus: Muinaismuistolaki 295/63, MRL 197 §.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Rakennusjärjestyksen tavoitteena on auttaa rakentamisen ohjauksella toimivan ja viihtyisän elinkeino-, asumis- ja vapaa-ajan ympäristön rakentamista ja ylläpitoa. Museon näkemyksen mukaan tavoitteissa on hyvä mainita myös kulttuuriympäristön arvot ja niiden vaaliminen, kestävä kehitys sekä ilmastonmuutoksen torjunta.

Luvussa 2 Rakentamisen luvanvaraisuus pykälissä 5 ja 6 on asianmukaisesti mainittu, että aurinkosähköjärjestelmien, ilmalämpöpumppujen ja muiden, julkisivuihin kiinnitettävien laitteiden ollessa kyseessä tulee alueelliselta vastuumuseolta pyytää lausunto, mikäli kyseessä on arvokas kulttuuriympäristö tai suojeltu rakennus. Selvytyden vuoksi on hyvä tarkentaa jo yleismääräyksessä, milloin hanke on vapautettu luvanvaraisuudesta. Näin voidaan välttää väärintulkinta.

Rakennusjärjestyksessä on huomioitu parvekkeiden lasittaminen ja julkisivun väritystä koskevat muutokset siltä osin, kun kyseessä on aluetta tai rakennusta koskeva suojelumerkintä. Museo pyytää korjaamaan edellä mainittuja hankkeita koskevaa lausetta seuraavasti: *Alueelliselta vastuumuseolta pyydetään lausunto suojeltuja rakennuksia tai arvokkaita kulttuuriympäristöjä ja maisema-alueita koskevissa hankkeissa/hakemuksissa.*

Luvussa 3 Rakennuskohteen rakentaminen 7 § on määräyksiä rakennuskohteen sopeutumisesta ympäristöönsä. Museo esittää, että kohdassa 7.3 *Korjausrakentaminen* mainitaan myös rakennusten historialliset ja kyläkuvalliset ominaispiirteet. Määräyksissä on hyvä huomioida myös rakennusten alkuperäiset rakennusosat ja materiaalit, ohjaten jatkuvaan kunnossapitoon ja säästävään korjaamiseen ja siten rakennusten elinkaaren pidentämiseen. Muuttuvalla ilmastolla ja sään ääriolosuhteilla on vaikutusta rakennusten huoltovälin lyhenemiseen, mikä on hyvä tuoda myös rakennusjärjestyksessä esille.

Luvussa 5 Rakentaminen erityisalueilla 15 § *Arvokkaat suojellut ympäristöt ja kohteet* osalta ei ole annettu kyseisiä alueita koskevia erityisiä määräyksiä. Inventointien nimiä tulee tarkentaa seuraavasti: valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY2009 ja valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet VAMA2021. Molemmat inventoinnit on valtioneuvoston päätöksellä määritelty maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi. Maakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöiden ja maisema-alueiden inventoinnit kulkevat tällä hetkellä nimillä MARY2006 ja MaMa2006. Päivitettyjen inventointien tullessa voimaan vuoden 2025 tammikuussa nimet tulevat olemaan MARY2024 ja MaMa2024. Pykälän 15 kohdalla tulee mainita myös se mahdollisuus, että rakennus tai kohde voi olla asetuksella tai lailla rakennusperinnön suojelusta (Lars) suojeltu.

Edellisessä kappaleessa mainitut inventoinnit eivät ole suoraan suojeluluetteloita. Suojellulla rakennuksella tulee tarkoittaa kohdetta, jolle on osoitettu suojelumerkintä ja -määräys. On myös mahdollista, ettei arvokasta rakennuskohdetta ole suojeltu, eikä se sisälly em. valtakunnallisiin tai maakunnallisiin luetteloihin, mutta on kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi todettu muissa selvityksissä. Mikäli arvojen osalta on epäselvyyttä, tulee olla yhteydessä museoviranomaiseen, joka tätä rakennusjärjestystä laadittaessa on ensisijaisesti Lahden museot/ Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

| | |
|-------------------|-------------------|
| tutkimuspäällikkö | Liisa Koskelainen |
| arkeologi | Esko Tikkala |
| rakennustutkija | Satu Taivaskallio |

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen Ely-keskus

LAHDEN MUSEOT

Lahti City Museums

Lausunto

D/4717/10.03.00.00/2024

21.11.2024

Alueellinen vastuumuseo